

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 h.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna šteč. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Drug veter.

V zadnjem listu smo že omenili grozovitosti, ktere uganjajo Turki povsod, kjer se prikažejo. Da te kanibalske grozovitosti niso izmišljene, ampak popolnoma resnične, to potrjuje nova poročila, to potrjuje celó telegram iz Carigrada, tedaj iz turškega vira, ker je vlada bila prisiljena, poveljnikom dati stroge ukaze, da naj zabranijo take krutosti in vojake, ki bi jih uganjali, ostro kaznujejo, ter da so za zadržanje vojakov sami porok s svojo glavo. Da-si tak ukaz ne bo dosti pomagal, ker Turek je živina in v svoji divjosti celó svojih poveljnikov ne uboga, je vendar ukaz že sam na sebi spričevalo, da v Carigradu vedó za take grozovitosti, kajti čemu bi bil ukaz, če bi se ne godile!

Rekli smo nadalje, da so tudi pri nas še lumpje, ki s tako zverino držé, in ta izrek opirali na pisarije „turških“ listov. Zadnje dni pa se je nekaj zgodilo, kar nas je — gledé trdovratnosti turških prijateljev — jako iznenadilo, osupnilo.

Potegnil je drug veter.

Samo na sebi to ni nič nenaravnega, kajti le malo ljudi je čisto brez srcá, brez vsega človeškega čutja, s kratka: malo ljudi je vsaj med civiliziranim svetom, ki bi bili v stanu s hladno krvijo slišati in brati, da Turki ženske skrunijo in koljejo, sive starčke moré in otroke na sablje in bajonete natikajo in nobenega vjetega vojaka, tudi ranjencev ne, pri življenji ne pusté. Dolgo časa so prijatelji Turkov trdili, da so taka poročila, če ne čisto izmišljena, vsaj zeló pretirana; ali zdaj, ko o tem ni nobene dvombe več, ko so prišle grozovitosti turške celó v evropskih parlamentih v razgovor, zdaj je začela pojematí turška prijaznost, človeško čutje jo odrinja in spodirva in če tudi

vidno neradi, so „turški“ listi nenadoma zapeli drugo vižo, obrnili se po drugem vetru. Le „N. Fr. Presse“ si upa še ponižno ugovarjati, da so poročila o turških grozovitostih izmišljena po Srbih iz tega namena, da bi ž njimi zbudili usmiljenje evropskih vlad in jih pripravili k posredovanju z orožjem. Pa že nekoliko vrst niže navede tudi ta list telegram iz Carigrada z gori omenjenim ukazom, tedaj sam sebe za uho počí.

Potegnil je drug veter. Kdo bi bil mislil, da bo ljubljanski „Tagblatt“, ki je dozdej po vsem bil vreden priimka „turški“ list, kdaj tako pisal, kakor piše v svojem listu 19. t. m. Kako bi pisatelja onega članka Turki, če bi jim v pest prišel, razmesarili ali celó živega spekli! To je pravo „pater peccavi“ nasproti onemu, kar je „Tagblatt“ do zdaj pisal, ali sramotno ni, kajti bolje, da človek, če tudi pozno, vendar pride kdaj do spoznanja, da je grešil in krivico delal, kakor pa če bi do konca ostal trdovraten. To presukanje nam je veselo znamenje, da tudi pri teh ljudéh sovražstvo do Slovanov vendar še ni popolnoma izrinilo in zadušilo sočutja do ljudi, kajti trpini na Turškem, če prav „Slovani, so vendar-le ljudje, ki se ne smejo daviti in klati kakor strupena golazen.

To spreobrnjenje bi bilo hvale vredno, da bi ne tičalo za njim kaj drugega, namreč strah pred vojsko ali marveč pred tem, kar bi bil nasledek vojske. „Turki naj gredo iz Evrope, ker so sramota zá-njo“ — kriče soglasno z malimi izjemami vsi oni listi, kterim je bila do zdaj Turčija „nolli me tangere“ — ne dotakni se me. Morda jim ta krik ne gré prav iz srca, ali z volkovi moraš tuliti, proti vetru se ne dá jadrati. Veter pa je potegnil zdaj odločno proti Turčiji, narodi kriče: „ven s Turčijo iz Evrope!“ in z narodi morajo iti vlade, če nočejo priti same v nevarnost, in z njimi

tudi časniki. „Ven s Turki, ker so barbari, za civilizacijo nesposobni“, doni dalje.

Tedaj „ven s Turki iz Evrope!“ Dobro. Ali kako? Prostovoljno ne bodo šli, Srbi, Črnogorci in ustajniki jih morda sami tudi ne bodo mogli zapoditi, in če bi se jim to prav posrečilo, bodo, predno gredó, vse vničili, pokončali, požgali in poklali, kar bodo le mogli, zapustili bodo puste, a s krščansko krvijo dobro napojene dežele. Kako se morejo pregnati iz Evrope drugače, ko s silo, z vojsko? Tedaj ne bo šlo drugače, kakor da, če jih sedanji vojskovalci ne preženó, bodo morale evropske vlade in med temi najprej Avstrija in Rusija pristopiti z vojsko.

„Vojska bi bila nesreča za Avstrijo“, tarnajo listi nadalje. Vojska sploh ni sreča za nobeno deželo, ampak glavno zló na svetu, kakor kuga, to vsak vé, to je zmiraj veljalo. Tudi prijetna ni, kakor n. pr. lov divjih zverí ne. Ali kjer ni druge pomoči rešiti člega naroda pogina, tam mora zastaviti nekaj ljudi življenje. Turčija je sramota za vso Evropo, to pripoznajo zdaj vsi narodi; v 200 letih se ni nič počlovečila, nič olikala, Turčin je ljuta zver, kakor je bil pred 1000 leti in ne dá nobenega poroštva, da bi čez 1000 let drugačen postal. Zató ni druge pomoči, nego izgnati ga iz Evrope.

Nadjamo se, da veter, ki je zdaj potegnil, se ne bo vlegel prej, nego da bo dovršeno delo rešenja trpinov na jugu iz turških krempeljev, ker to zahteva duh časa in čast Evrope.

Jugoslovansko bojišče.

Nemški listi so napovedali, da mislijo te dni Turki na vseh straneh proti Srbiji naprej se pomakniti in Srbe nazaj zagnati. Ali se je to že zgodilo ali ne, se še zdaj ne vé. Naprej

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Konec.)

Krasno jutro je napočilo. Hladen jesenski zrak pihlja od severa, kajti prvi dež je gozde ohladil, in oživil na novo suhe rastline. Solnce ne peče več, le lepo milo greje. Na grajskem otoku vse se giblje, vse dela. Mogočne ladje se zibljejo preko obrežja, lahki čolníci plešejo po vrtečih se valovih. Preko morja stoji mnogo naroda. Po dolgi burji nadejati se je tihih, mirnih dni. Oglejsko prebivalstvo namerava se zopet povrniti na oglejske razvaline.

Duhovenstvo pristopi, njemu na čelu Niketa, krepek Kristov bojujnik. Prvi stopi škof na ladjo, za njim napolnujejo vsi drugi močno brodovje. Tudi Marij in Evdora se napotita v lastnem čolnu. Strežaja primeta za vesla. Evdora nasloni se Mariju na ramena, tiho se joče,

solze jej kapljajo curkoma iz oči. Čemu joče? Morda zaradi veselja, da v kratkem poljubi sveto zemljo domovine, kraj, kjer je njena zibelka tekla? Morda zato, ker ima zopet svojega Marija? Morda so te solze posvečene padlemu očetu — junaku? Morda nesrečni Digni in razmesarjeni materi? Marsikaj je vzrok tem solzam. Občutek je nepopisljiv. Radost in žalost bojujete se v njenem srcu.

„Evdora“, dé Marij, „ne jokaj, potolaži se. Božja volja je bila tako. Padli junaci so mučeniki, kajti glej, kristijanstvo ne odobruje vojske v načelu, ne, nikakor ne; gorjé mu, kdor jo krivično prične! Toda ono ukazuje, da ima vsakdo braniti svoje domovje, ko ga sovražnik napade. Kdor pade v takem boju, pade storivši dolžnost, braneč svoje svete pravice, torej je mučenik za pravico in resnico. Sicer pa ne žaluj preveč, primeroma sva še jako srečna.“

Brodovje se približa k obrežju, pritisne h kraju, narod stopi na suho, a iz razvalin se

vzdigne truma črnih krokarjev, njihov tužen, neprijeten glas je Ogleju grobna pesem.

Škof Niketa se napoti v mesto. Poda se na groblje razvaljenega kapitola, narod mu sledí. Ozre se okoli, in videč pred seboj neizmerno podrtijo, razvaline, ki pričajo njegovo nekdanjo slavo, glasno zajoče. Ném stoji škof sredi naroda, roke križem držé zre tje po razvalinah, a solze ga posilijo, solzno oko obrne proti jasnemu nebu, vzdigne roki in z donečim, žalosti se tresočim glasom vsklikne:

„Ad flendos tuos, Aquileia, cineres

Non mihi ullae sufficiunt lacrimae,

Desunt sermones, dolor sensum abstulit

Cordis amari!“

Epilog.

Nekoliko let pozneje. Zopet je hladen poleten večer. Tik morja na otoku Gradu sedi Evdora, pri njenih nogah igra se v travi mali ljubeznjivi deček. Radostno ga gleda mati, kako trga cvetice, jih ogleduje pa zopet za-

vdariti je obojim težko, ker je vsak v nevarnosti, da ga, če mu napad spodleti, sovražnik za hrbtom prime in potem težko nazaj gre. Turki vkljub izdatne pomoči, ki jim jo „turški“ listi, zlasti „N. Fr. Presse“, dajo, ne morejo nič kaj zmagovati in so tim prijateljem še tako nevhvaležni, da jih stavijo na sramoto z zmagami, ktere jim ti listi nalažejo. Le to se za gotovo vé, čeravno turški listi prikrivajo, da Turki, zlasti Čerkesi in baši-bozuki strahovite grozovitosti vganjajo in se nad mirnimi prebivalci, ženskami, otroci in starčki maščujejo za to, kar po vojaki po hrbtu dobivajo. Groza obide človeka, če kaj tacega bere. Tako n. pr. so Srbi pod vodstvom Antiča naskakali Rimske lazne (toplice), kar se odpró turške rajde in pokaže se 300 do 400 otrok od najmanjših do na pol odrasčenih, ktere so Turki s puškami Srbom nasproti suvali, tako da so Srbi morali najprej vse te pohoditi, potem so še le prišli do Turkov, kteri so za to živo ograjo neprehoma streljali.

Po telegramih, ki pa zadnji čas redko dohajajo, je le toliko razvidno, da Srbi in Turki stoje še v svojih starih pozicijah. Glavne bitve, ki se krog Vidina pričakuje, še zdaj ni bilo. Tudi ob Drini se pripravljajo Srbi k naskoku trdnjave veliki Zvornik, ker vtrjujejo Turkom vzeti mali Zvornik, kamor so spravili več težkih topov. Po novejših poročilih že veliki Zvornik gori.

Dne 18. t. m. je Lešjanin z oddelkom svoje armade prijel oddelek Osman-paševe vojne. Boj je trajal več ur, Turki so bili zapodeni iz treh zakopov, pozneje pa so morali Srbi vzete prostore zopet popustiti, ker so Turki dobili izdatne pomoči. Ob Timoku se povsod hudo bijejo, a brez posebnega vspeha, le da ljudje padajo, posebno Turki, kteri vrh tega zgubljajo še vedno vojno robo. Iz Belgrada poroča telegram od 20. t. m., da je arhimandrit Dučić zagrabil 4000 mož močno turško četo in jo po sedem ur dolgem boju zagnal v beg ter podil do Novivarosa. Turkov je bilo veliko mrtvih.

Zveza med glavnimi mesti: Vidin, Sofija, Niš in Drenopolje je tudi neki že pretrgana, cesta med Novim Pazarom in Mitrovico v oblasti ustajnikov.

Kočiča je zgrabil turško kolono softov in grških prostovoljcev, ki so marširali po cesti od Drenopolja proti Sofiji, ter jih pri Jeni-Hanu pobil in razkropil.

Bulgarski vstajniki, kteri je zdaj že čez 15.000, Turkom za hrbtom delajo veliko nadlego. Turki strašno ravnaajo v Bulgariji, da bi

metuje. Tik nje sedi Marij, zamišljeno gleda čez morje proti oglejskim razvalinam.

„Marij“, prične Evdora, „spomin na Oglej ti čelo temni. Ne? O povej mi, kaj si zvedel novega. Gotovo so novosti došle.“

„O da, mnogo jih je, iz kteri se vedno vidi, da Bog je pravičen. Ker želiš, ti pojasnim svetovni položaj, kolikor se nas tiče. Atila, zapustivši naše krajine, podal se je v Panonijo, v prejšnji svoj tabor; tu pa se je vdal popolnoma svoji ljubljeni priležnici Ildiki. A ta je že dolgo kuhala sovraštvo do krvoloka, sosebnó zarad umorjenega jej očeta. Ildika toraj naveličavši se ostarelega Hunca, sosebnó od kar je njegova bojna slava pešati jela, prebode ga v postelji. Mnogo sinov je Atila zapustil, in ti se začno med seboj za očetovo dedšino prepirati. Te domače prepire porabijo jako dobro podjarmljeni knezi. Dan svobode je napočil zanje. Ardarik, knez japidski, Valamir, Teodomir in Videmir, gotiški kralji prvi razvijo prapor svobode. Grozna bitva nastane.

ustajo potlačili, lové ljudi in jih obešajo brez konca in kraja. Kristijani popuščajo vasi in bežé k Srbom. Zdaj je tudi v Tesaliji počila ustaja.

Nemški listi s posebnim veseljem poročajo, da k Turkom pristopajo tudi katoliški prostovoljci. Ali ti „katoličani“ so fanariotični Grki in ti so vedno bolj marali za Turke, kakor za kristijane. Tudi je med temi prostovoljci največ malopridnih ljudi in rokovnjačev, ki so za plačo k vsemu pripravljeni. Kakšni so, priča turšk telegram, ki poroča, da so Turki sami načelnika teh prostovoljcev zarad ropanja in morjenja 19. t. m. obesili.

Črnogorci stojé pred Mostarom, kteri se bo najbrže te dni moral podati. Muktar paša je hitel tje na pomoč in spravil vse Turke v okolici proti Črnogorcem na noge.

Uradno je konstatirano, da je bilo med Turki, ki so pri Bjelini padli, več preoblečenih ogerskih honvedov (deželnih brambovcev).

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. julija.

Avstrijske dežele.

Iz Dunaja. Shod nemškega in avstrijskega cesarja 19. t. m. nima posebne politične važnosti, ker ni bil nalašč zavoljo dogodeb na jugu, kajti te so bile že z ruskim carom opravljene. Ta shod je k večemu znamenje dobrega sporazumljenja med Avstrijo in Nemčijo.

Dunajski listi, kar jih še ni odpovedalo se prijaznosti do Turkov, v enomer kujejo grde laži o Srbih; če bi bilo le polovico tega res, kar kvasijo o punktu v srbski armadi, o katoličanih, „ki se s Turki vred zoper Srbe in Črnogorce bojujejo“, o razporu med Srbijo in Črnogoro itd., bi zdaj ne bojevali se Srbi, Bosnijaki, Bulgari, Hercegovinci in Črnogorci s Turkom, ampak klali bi se sami med sabo. To judovsko časnikarstvo je že kar gnjusno postalo, ker kakor pregovor pravi, „laže kakor pes teče.“ Sicer pa se te laži slabo splačujejo, ker največa prijateljica Turkov, „N. Fr. Presse“, sama naznanja, da mora naročnino za četrti del povišati, sicer pogine.

V hrvaškem zboru se obravnava postava o vrvanjanji zemljišnih knjig. — Iz petrinjskega okraja je prišla deputacija bosniških pribeglih v Zagreb k Mollinaryu pritožiti se zavoljo tega, ker se jim siloma prodaja zadnja živina zarad kazni, ktera jih je po colu zadela. Revščina pri teh ljudeh je silna. Tako ravnanje s pribeglimi je skoro neverjetno.

V bitvi pade Elak, sin Atilov. Tudi drugi sin Dengiš zgubi življenje, njegovo glavo so poslali Gotje v Carigrad, kjer so jo na visok drog nabodli in po mestu okolo nosili. Hunska sila razpade, le Irnak zbere četo Hunov, umakne se za Volgo in sedaj kraljuje v malej deželici tik črnega morja. A tudi ta državica se ne bo vzdržala.

„Da, da, Bog je pravičen“, odgovori Evdora, „a povej mi, kaj meniš o našem Ogleju, zopet se je nekoliko ojačil. A ljudje nimajo pravega veselja, rajši se preseljujejo na otoke.“

„Pozdeva se mi, ljuba moja, da se vresniči prislovica, da tam, kamor je stopilo kopito Atilovega konja, da tam trava več ne ozeleni. Ljuba moja, Oglej je zavedno propal, kot veliko mesto. Le presodi okoliščine. Res mesto se je zopet iz groblje povzdignilo, a ni življa, da bi ga oživljal Oglej je truplo brez duše, brez srčne žile. Preveč je izpostavljen navalom barbarskih narodov, zato se boji kupec nevarnosti izpostaviti svoje imetje. Da barbarski na-

Vnanje države.

Na Ruskem je med narodom in vojno posebno velika navdušenost za boreče se Jugoslovane. Kozaki so napravili 9. t. m. v Petrogradu veliko demonstracijo in upili: „živijo cesarevič! živijo Fadejev.“ Rekli so, da bi jim bilo žal, ako bi bil Turek iz Evrope zgnan brez njihove pomoči.

V Carigradu je vse nemirno, vsak se trese, Turek, kakor kristjan in drugoverec. Sultan Murad V. je popolnoma nezmožen za vlado, govori se celó, da se ga prijema blaznost. Morda bo po tem takem kmalo slišati, da se je, kakor Abdul-Aziz, „sam umoril.“

Grška je sklenila vojno spraviti na bojni stan. Mnogo se govori o pismu kraljice Olge, ktera je neki v Atene pisala, da noče več biti grška kraljica, ako se Grki ne vzdignejo na pomoč Srbom in ustajnikom ter ne osvobodé grških otokov in drugih delov grške zemlje, ki so še v sužnosti turški.

Angleška politika je vkljub temu, da je zadnjič lord Derby tako bladnokrvno govoril o razpadu Turčije, vendar še vedno sumljiva. Od kod li Turki dobe toliko denarja, da zdaj pošiljajo take trume v boj, ko prej še toliko niso mogli skup spraviti, da bi bili ustajnike vgnali!

Izvirni dopisi.

Iz Novega mesta, 20. julija. Sodnijska obravnava zavolj volitev v kupčijsko zbornico se ni srečno končala za zatoženca, kakor je „Slovenec“ najbrže po „Narodu“ po krivem poročal, ampak zatoženca sta bila obsojena. Prič je bilo pozvanih štirinajst in med njimi najhujši za zatoženca so bili: Mošnar, Švajgar, Barta, Stavdahr in Schreller. Teh 5 prič je enoglasno izreklo, da sta zatoženca tako silo delala Mošnarju in Švajgarju, da sta se morala ta dva najhujšega bati. Druge priče so večidel govorile v prid zatožencev.

Ob 6. uri je bilo končano zaslišanje prič in potem je drž. pravdnik motiviral svojo zatožbo, da sta zatoženca po §. 98 kaz. zak. kriva hudodelstva javne posilnosti. Priporočil ju je pri odmirjenji kazni, ker sta bila dozda še nekaznovana, da se jima najmanjša kazen odmeri.

Zagovornik dr. Wurzbach je v svojem zagovoru sijajno dokazal, da sta nekriva. Med drugim je rekel: „Stvar je politična. Ako se vzrok iše današnje zatožbe, sta to zakrivila dva c. kr. uradnika, javni oseb,

vali niso še končani, v kratkem morda okusimo. Kupčija je zamrla, ima sedaj drugo pot, sosebnó odkar so odpadle severne dežele od rimskega carstva. In ravno kupčija je bila srčna žila našemu mestu, ki ga je oživljala. Nadalje morje dosti škoduje. Vodotoki, prekopi so se zasuli, nihče jih ne popravlja, zato postaja dežela mrzla, močvirnata, nezdrava. Morski nasispi in branovi so razsuti, morje sili v deželo, mlakuže nastajajo. Evdora, Oglej je popolnoma propal, vzdrževalo ga bo le še nekoliko časa slavno ime.“

„Marij, nič ni stalnega na svetu. Vse se spreminja, raste, cvete, dozori, pojema in razpade.“

„Vse je minljivo. Le najina ljubezen bo stalna,“ dé Marij smehljaje se, „prava ljubezen na kristijanskej podlagi. Kaj ne?“

„Ah da, do groba in potem tudi čez grob, o Marij“, zavrne Evdora iskreno svojega sinčka poljubivši.

ki sta svoje poslanstvo zlorabila. Očital jima je naravnost goljufijo. Nemčurjem je pripuščeno vse, celo z denarjem se podpirajo, vse mahinacije so jim dovoljene, tu pa, ker se je tako škandalozno ravnalo in celo priprosto ljudstvo prevarilo, tu ta dva moža nista imela pravice svoje tirjati nazaj. Pravi se pač, naj bi se bila, ako sta se prevarane čutila, pritožila pri okr. glav. v Črnomlju, pa tu je bilo „periculum in mora.“ Listi, kakor hitro bi bili v Črnomelju dospeli, bili bi se tudi tako hitro odposlali v Ljubljano in potem bi bila vsa pritožba pri kraju in zastoj.

Omenja na dalje, da k vsacemu hudodelstvu se mora v pošteve jemati hudoben namen. Pa kje je bil tu hudoben namen? Tirjala sta, kar je bilo njuno, kar je Mošnar po goljufiji iz njih izlekel. (Tu popisuje goljufijo in škandal s „charte blanche“ in podpisi na njih, ter to ravnanje jako hudo šiba.) Sile nikdo ni delal, to se pa vsaj sila ne more imenovati, ako kdo reče: Ti mi ne greš prej od tod, dokler mi ne daš, kar je mojega.

Ker objekt. krivda ni nikjer dokazana, in ker je tudi glede enake zatožbe Stanonika v ravno tej sobani izreklo se, da je nekriv, pričakuje govornik, da bodo tudi ta dva za nekriva spoznani in to tem bolj, ker sta zarad nepostavnega — dá, goljufnjega ravnanja dveh c. k. oseb na zatožno klop prišla. — To je ob kratkem jedro govora zagovornikovega.

Pol ure kasneje je bila sodba objavljena, da sta zatoženca kriva hudodelstva javnega posiljenja. Panijan je dobil 3 tedne, Gregorič 4 tedne ječe, obema vsaki teden z enim postom poostrene. — Zagovornik je napovedal pritožbo zoper sodbo.

Gorje, 20. julija. Zares občudovanja vredno je obnašanje našega župana v zadevi volitev v srenjski odbor, ktere se bodo vršile zaradi njegovega odlašanja še le 24. julija, toraj v času, v katerem ima naš kmet največ opraviti na polji in na senožetih v gorah, od koder se po teden in še več dni ne vrne domu. Lahko je previditi, da je to najbolj neugoden čas za volitve, da se bode le mala peščica volilcev zbrala in da bode ostalo najbrž vse pri starem, kar pa Bog obvaruj.

V dokaz, da ni bilo sedanje županovanje kaj izverstno, preglejmo le delovanje županovo. Šola, ktera se je začela zidati že l. 1865, še sedaj ni dodelana; 183 gld., kteri so namenjeni v dovršenje šole, plesné pri županu. Le kacihi 100 gold. bi se še spravilo skupaj in šola bi bila dozidana. To svoto bi bil župan, kteri bi spoznal potrebo šol in bi bil vnet za blagor vaščanov, že davno lahko spravil skupaj. Se ve, ako je župan tak mož, da proti volji vaščanov protestuje zoper povišanje učiteljeve plače meneč: učitelj se mora poprej poskusiti, ako je dober, potem bomo službo razpisali za 500 gld., ni pričakovati napredka in ne blagostanja vaščanov.

Vaščani! Zberite se obilno in volite za svojega predstojnika moža, kteri vas bo razumno vodil in skrbel za vaš blagor. Vi pa rešite svojo čast, sozidajte šolsko poslopje, kteremu se zdaj v vašo sramoto posmehujejo tujci, in skrbite za učitelja, kteri bode bistril um vaših otrok.

Od Ormuža, 20. julija. (Volitve). Pretečeni teden smo imeli volitve za okrajne zastope po Štorskem. Kaj so okrajni zastopi, vemo posebno mi Štirci, ker škodujejo nam veliko, a koristijo prav nič; osobito pa mi Slovenci imamo od okr. zastopov škodo, materijalno in duševno. — V teh okr. zastopih

imajo naši nemčurji zaslonbo, in tukaj se dela vse, kar bi utegnili škodovati naši narodnosti. — Kako naši nemčurji dobro vedo z denarjem, ki ga Slovenci s krvavimi žulji pridobimo ter odrajam, gospodariti, mi ni treba omeniti. — Da bi pa mi nam vedno od okr. zastopov zavdane krivice deloma odstranili, smo se vdeležili volitev, ker nam je bil namen, da si izvolimo take može, ki bodo našim zahtevam pravični in ki bodo z našim denarjem varčno ravnali. To nas je napotilo, da smo se tudi Slovenci okraja ormuškega vdeležili prošlih volitev v okr. zastop, in akoravno izid volitev ni bil tak, kakor bi ga po vsi pravičnosti upati mogli, vendar smemo z njim zadovoljni biti. V skupini velk. posestva smo propali, ker tudi drugače pričakovati ni bilo. Nemčurji so imeli polne žepe naloženih pooblastil, in vrh tega še več naših volilcev, akoravno so imeli po postavi popolno volilno pravico, niso pustili voliti. Tedaj le po groznem pritisku, ter po marsikterih nepostavnostih so nas nemčurji potisnili v kot, sicer bi bili tudi v tej skupini zmagali. Ker pa še, kar okrajni zastopi obstojé, Slovenci ormuškega okraja v skupini velikega posestva nikoli zmagali nismo, si tedaj tudi za takrat prav nič glave ne belimo, ker predobro vemo, da, ko bi se reč postavno vršila, bi bila zmaga lahka, in kjer velja nepostavnosti uporabljati, gre le zoper nas Slovence.

Ne morem si kaj, da ne bi tukaj omenil „pridnih“ ormuških uradnikov ter učiteljev, ki so se potegovali pri vsaki priliki za to, da bi bili voljeni nemčurji, in so tudi sami kot pooblaščenči volili nemčurje. Tako so delali zoper voljo ter na škodo okraja, od kterege žive. Ormužkim uradnikom, osobito g. Sch., bi priporočali, naj bi raje zvesto uradniške ure izpolnivali, ter zastarela pisma, ki že čez 2 leti čakajo po uradniških omarah rešitve, v roke prijeli. To bi bilo zelo kaj častnejšega, kakor se potikati pri volitvah. Ormužkim učiteljem pa veliko ne bodem smel zameriti, ker oni so, osobito g. R., „uzorni“ učitelji, in ako oni hodiijo, ter paradiirajo po „placu“, to otrokom ne škoduje, oni se naučé še premnogo (?), saj se hvalisajo, da je njihova šola uzorna (?), in da le oni so „mi smo mi“, vi (drugi učitelji ormuškega okraja) kaj ste vi; in taki „uzorni“ (?) učitelji smejo zamujevati šolske ure, ako se jim poljubi. —

Za volitvijo v skupini velikega posestva je prišla na vrsto volitev v mestih in trgih, kjer sta volila mesto Ormuž in trg Središče, vsaki po pet zastopnikov in sicer prvi nemčurske, a drugi narodne zastopnjke. Po tej volitvi se je konečno vršila volitev 10 zastopnikov v skupini kmetskih občin, pri kteri so nemčurji najhuje pritiskali. Toda zmagali smo mi z našimi možmi, med kterimi je tudi naš rodoljub dr. Geršak, ki je našim nemčurjem trn v peti. Zoper njega je veljala tudi glavna agitacija nemčurjev, ki so po vsi sili hoteli, da bi propal; toda naši volilci so predobro vedeli, da bi znal g. dr. G. toliko in še več koristiti okraju, kakor marsikteri nemčur, in izvolili so ga. Na dan volitve je delal cel nemčursk aparat, in gledalo se je le malo pri nemčurjih na to, ali je njih ravnanje postavno ali nepostavno, opravičeno ali neopravičeno. Berič M. se je klatil po okraju in nadlegoval volilce s priporočevanjem nemčurjev ter z zabavljanjem na narodnjake. Od tega M. se nam to čudno dozdeva, ker on je naš rojak, rojen iz tega okraja, in živi tudi o denarji našem, zdaj pa rovlje zoper nas.

Mnogo bi še imel navesti, a nočem čast. bralcev dolgočasiti, in gnjusilo se mi bi, ko

bi hotel popisati vse predrznosti in krivice, ki jih delajo tu prederzni nemčurji.

V novem okrajnem zastopu bodemo tedaj nekaj naših zastopnikov imeli, v prejšnjem ni bilo niti enega našincev. Mislimo in tudi za trdno upamo, da bodo ti naši možje delali na to, da se bo z nami pravičneje ravnalo in z našim denarjem varčneje gospodarilo, kar je pri sedanjih hudih časih silno potrebno.

Prošla volitev nam je dokaz, kako lahko bi zmagali, ko bi se rešpektirala postava in bi se delalo pravično; toda kar ni bilo zdaj mogoče, bo morda v prihodnje. S takim gnjusnim orožjem pa se branili ne bodemo, kakor nemčurji, dobro vedoči, da naša pravična stvar zmagati mora, in če bo nas Bog živil, se bomo za tri leta zopet z drzno nemčursko svojatjo poskusili in morda z boljšim vspehom.

Domače novice.

V Ljubljani, 22. julija.

(*Nemškutarski „Tagblatt“*) hoče po vsi sili, da bo Janežičeva slovesnost na Koroškem narodna demonstracija, in sklepa to posebno po tem, ker so povabljeni vsi Slovenci in se je misli vdeležiti tudi „Sokol“. V teh besedah tiči denuncijacija in želja, da bi vlada slovesnost sploh prepovedala ali vsaj tako naredila, da bi nobenega Slovenca k nji ne bilo. To je vendar tako nesramno, kakor neumno. Kdo li bi prišel k slovesnosti, ki se vrši odličnemu slovenskemu pisatelju na čast, če ne Slovenci? Nemčurji in Nemci gotovo ne! In kdo se je sme vdeležiti, kdo ne? Mislimo, da ne le vsak Slovenec, ampak vsak človek sploh, toraj ne gre drugače, nego da se povabi vsak Slovenec. In zakaj je politična demonstracija to, če se je vdeleži društvo „Sokol“? Je mar to društvo kako politično društvo? Če sme vsak Slovenec, vsak človek priti, zakaj bi „Sokoli“ ne smeli? Če Nemci in drugi narodi obhajajo slovesnosti imenitnim svojim možem na čast, zakaj bi jih Slovenci ne smeli na svoji zemlji? To ste liberalci, da vas mora biti do petá sram. Kdo je bolj liberalen, Turek ali vi?

(*„N. Fr. Presse“* in *„Floh“*.) Zoper ta dva lista, ki Srbe in Jugoslovane prav po kanihalsko napadata in pobalinsko zasramujeta, se je pričela na Českem huda agitacija. Tudi ljubljanski narodnjaki so sklenili delati na to, da ju kolikor se dá, iztrebijo. Taki listi gredo na gnoj, ne pa na mizo ali celo poštenemu človeku v roke. „Politik“ imenuje ta židovski list: „Eine türkische Dirne in Wien“.

(*Umrla*) je 19. t. m. v Ljubljani znana slikarica Henrijeta Langus, stričnica še bolj znanega ranjcega cerkvenega slikarja Langusa, čegar freskoslikarije je videti po veliko cerkvah na Kranjskem. Tudi o talentu Henrijete bodo pričala še dolgo njene lepe podobe.

(*Kako se rokodeljski učenci podučujejo*) kaže sledeča dogodba. Nek čevljar sk mojster v Ljubljani reče one dni svojemu učencu: „Če mi danes 50 rakov naloviš, ti jutri ne bode treba nič delati, ampak imaš celi dan prosto.“ — Po tej metodi je en dan dela in poduka vreden 50 rakov in lahke je odgovor na vprašanje: „Kdaj se čevljarški učenec izuči za čevljarja?“ Navadno poduk traja 3 leta po 300 dni, toraj 900 dni. Kedar tedaj učenec nalovi 50krat 900, t. j. 45.000 rakov, pa je izučen čevljar.

(*Poskušnja z zračnimi balončki*). Nek ljubljčan je kupil balončkov, kakoršne zdaj po mestu prodajajo, po tri zvezal skup, vsakemu zvezku pripel „listnico“ (Korrespondenzkarte) s svojim imenom in adresno ter na pol s prošnjo

popisano, naj bi tisti, kdor najde balončke, po tej karti naznanil, kdaj in kje so padli na tla, potem jih je spustil opoldne kviško. Drug dan dobi res eno teh „listnic“ po pošti nazaj z naznanilom, da so balončki padli ob dveh popoldne na Vrabčah nad Vipavo na tla. Tedaj so v dveh urah naredili po zraku pot od Ljubljane do Vipave. Kam so prišli drugi, se dozda še ni zvedelo.

Razne reči.

— O letini se nam piše iz ormuške okolice. Ta teden se je pri nas začela žetev. Zimska poljščina je bila od hudega mraza močno poškodovana in bomo tedaj s „kruhom“ varčno gospodariti morali. Pšenica, ki je spomladi prav povoljno kazala, je na mnogih krajih smetljiva. Jarina pa povse povoljnejše kaže, tako tudi koruza in krompir. — V senožetih letos nismo bili zadovoljni, ker dobili smo manj sena, kakor dozdanja leta, in tudi o otavi ljudje nič kaj dobro ne govoré. Vsakako bo tedaj krma zopet visoko ceno dobila. — V vinogradih pa kaže lepo, čeravno so bili po mrazu poškodovani in so se ljudje slabega bali. Zdaj pa kaže bolje, in če nas Bog hudega vremena obvaruje, ne bomo čez letošnjo trgatév nevoljni. (Se ve, da je po nižinah ležečih vinogradih slabo.) Tudi bolezní se letos v naših vinogradih ne nahaja. — Ko bi nam le Ogri, ki dovažajo k nam premnógo vina, cene ne kvarili. — Naših pridelkov, vina in zrnja, se pri nas le še kaj malega kupiti zamore; tu in tam se še dobi kak sod vina in kje kak žakelj zrnja. Vino se dobi do 120 gld. šartinjak, zrnje pa: Pšenica po 5 gld., žito po 4 gld. 20 kr., koruza po 3 gld. 10 kr., ajda po 4 gld. in oves po 2 gld. stari vagan.

— Vsakemu svoje. „Pol.“ pripoveduje, da sta se v Zemlinu poročevalca nemških listov „N. Fr. Presse“ in „Pester Journal“, Feigl in Mayer, javno v kavarni stepla. Ljudje, ki so to videli, so rekli: „Na ta način je dobil vsak, kar mu gre.“

— Turški uradni telegram. Mikavna je sledeča sestava oficijelnih turških telegramov o padlih Srbih in Turkih. 30. junija mrtvih Srbov 40, Turkov 1; 3. jul. Srbov 500, Turkov 10; Srbov 2000, Turkov nič; Srbov 500, Turkov nič; 4. julija Srbov 200, Turkov 10; 5. julija Srbov 700, Turkov nič; Srbov 200, Turkov 40; 6. julija Srbov 1500, Turkov nič; 8. julija Srbov 300, Turkov 26; Srbov 200, Turkov 8; 9. julija Srbov 10, Turka 2. Vsega skup je bilo tedaj do 9. julija mrtvih 5950 Srbov, a le 97 Turkov. Ker pa se po navadi računi na enega mrtvega najmanj po sedem ranjenih, bi bili Srbi zgubili že do onega dne 47.600 mož. V začetku vojske jih pa niso imeli več ko 35 000, toraj so jih morali 12.000 Turkom dolžni ostati. Takim uradnim poročilom se zdaj že Turki sami smejejo.

Gospodarske reči.

Banka „Slovenija“.)

III.

Zlasti sta dva vgovora, s kterima se hoče zabraniti prihodnje doplačanje, in sicer:

1. Da, akoravno so delničarji pri prvem plačevanju oziroma na kurzno

razliko	257,449 gld. 50 kr.
in pri doplačanju	70,110 „ — „
tedaj skupaj	327,559 gld. 50 kr.

*) Da si smo o banki „Sloveniji“ že mnogo in obširno pisali, priobčimo vendar še te sestavke, došle nam iz strokovnjaške roke, da bo reč na vse strani jasna. Vred.

plačali, ti veliki zneski vendar niso mogli banke vzdržati in je toraj dvomljivo, se bo li po novem doplačanju stanje zboljšalo, veliko bolj pa se je še bati, da se vkljub nameravanemu doplačevanju banka ne bo ohranila, da bodo čez nekoliko časa zopet sedanjej enake razmere nastopile, in da bode konečno vendar likvidacija potrebna.

2. Da naši delničarji obstoječi iz družeb, ktere pri najboljši volji in akoravno pri rodoljubnem navdušenju obstanek banke še tako zeló žele, vendar nimajo toliko denarjev, da bi mogli zopet vnovič doplačevati.

Kakor tehtna znata ta dva ogovora biti, vendar mislimo, da jim lahko prepričalno moč odvzamemo, ker smo primorani razjasniti razmere, ktere so občinstvu po večem že znane, akoravno se še niso javno razglasile. Ne samo za začetek ali vstanovljenje, ampak tudi za ohranitev vsakega podvzetja je potrebno, da mu kot podlaga služi zaloga ali založni kapital. Ta zaloga je edino zato odločena, da se s previdno in pametno varčnostjo rabi le v namen podvzetja. Kupčevalec, ki začne kupčevati, odloči znesek, kot podlago za opravila in bode gotovo, ako hoče previdno ravnati, največi del svojega premoženja porabil v to, da si nakupi blaga; ako pa že koj v začetku ta kapital rabi, da si nakupi več hiš za priprave in lepe prodajalnice in ž njim plačuje računarje in agente itd., vrh tega pa ž njim poplača marsikaj, kar bi se smelo le poravnati z dobičkom, kterega prinaša podvzetje, nikakor pa z založnim kapitalom, mu bode naposled zmanjkalo, da bi si nakupil blaga, ktero je potrebno za kupčijo. Če porabimo to primero pri naši banki, zapazimo sledeči račun:

Prvo vplačevanje delnic je znašalo	257,449 gld. 50 kr.
od tega se je porabilo, kakor smo v II. članku dokazali, za vstanovljenje in velikansko organiziranje	135.774 „ 30 „
ako se še po bilanci 1873 l. pridjani znesek obeh hiš	57.000 „ — „
priračuni, znaša vse	192,774 „ 30 „
in tako je za pravo zalogo in za vse druge potrebe ostalo samo	64,675 „ 20 „

Ako se pomisli, da se je s to podlago, ktera je bila že v začetku preslaba za vspešno delovanje zavarovalne banke, vstanovila filiala v skoraj vsih glavnih mestih vse avstrijsko-ogerske monarhije s kardelom uradnikov, kterim se je na leto plačevalo 3000 gld., ako prevdarimo, da so se kuponi, kteri bi se bili imeli na določno povelje postaviti edino le iz dobička, nikdar pa iz založnega kapitala 257.449 gld. plačevali že v začetku s pičlim zneskom 22.000 gld., od kterih se je 1873 leta 14.000 gld., in 1874 leta 7378 gld. porabilo, je prav lahko razumeti, da je bilanca, ktera se je v majniku 1874 leta občnemu zboru predložila, pokazala, da je zgube 44.713 gld. 53 kr.

Ali treba je bilo takrat pokazati, da je zguba še veliko večja. Vodstvo banke namreč je velike škode po ognju, ktero bi bilo imelo 1873 leta plačati, ni plačalo. Ta v 1873 segajoča škoda se je morala 1874 plačati. Vsakemu je znano, da mora ravnatelj vsakega društva na koncu leta vse pobotati ali bilanco napraviti in na dolgove ozir jemati; to se pa pri bilanci banke „Slovenije“ 1873. leta ni zgodilo, ker se namreč znesek, kteri bi se bil imel za škodo v pretečenem letu plačati, ni izplačal, in je tako dolg 1873. leta postal 1874 leta.

Ako bi se bil ta dolg v bilanco vpisal, bi se bilo iz nje razvidilo, da dolg prvega leta ni bil tak, kakoršnega je bilanca pokazala namreč 44.613 gl. 53 kr., ampak pokazalo bi se bilo, da se ni samo že prvega leta ves založni kapital porabil, ampak da se je celo za potrebno opravilo jemal denar iz premij. Tako že pri sklepu prve bilance ni bilo več denarja, kterega so delničarji pri vstanovitvi plačali.

Umrli so:

Od 18—21. julija. Jera Molk, gostica, 67 l., za pljučno sušico. Marijeta Rozman cik. fabr. del. žena, 45 l., krvotokom. Matija Bregar, delavec, 50 l., za spridenjem krvi. Franc Strasser, jetnik v pos. del., 19 l., za spridenjem krvi. Henrijeta Langus, slikarica 40 l., za srčnim mrtuodom. Katarina Dachs, čevljarja vdova, 50 l., za oslajbljenjem. Elizabete Dragar, šivilja, 66 l., za prsno vodenico.

Eksekutivne dražbe.

24. julija. 2. Marije Praprotnik ove iz Št. Jurija (732 gl.) v Litiji. — 2. Marije Kos-ove (380 gl.) v Kranji. — 2. Jak. Urh-ovo iz Gorenje vasi (953 gl.) v Krškem.

25. julija. 3. Marije in Jože Dovgan-ovo iz Stare Sušice (7000 gl.). — 2. Mih. Bizjak-ovo iz Spodnje Košane (993 gl.). — 2. Tone Kaster-ovo iz Slavine (1280 gl.). — 2. Fr. Zorc-ovo iz Slavine (1235 gl.), vse v Postojni.

26. julija. 2. Matej Čuk-ovo iz Brinja (1850 gl.) v Senožečah. — 1. Fr. Homan-ovo iz Železnikov (900 gl.) v Loki. — 2. Mart. Šuklje-vo iz Bušinja vasi (1420 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene 12. julija.

Papirna renta 66 05 — Srebrna renta 69 50 — 1860letno državno posojilo 112 75 — Bankina akcije 868 — Kreditu akcije 144 40 — London 126 25 — Srebro 101 50 — Ces. kr. cekini 5 90 — 20frankov 10 03.

Vrt na prodaj

v trnovskem predmestji. Natančneje se poizvé v Trnovem hš.-št. 34. (38—1)

Kapljice (duh) za gožo (krof)

izvrsten pripomoček za gožo (krof) pošilja po 1 gold.

V. Franz
v Holoubkau (Česko).

Pri njem se dobivajo tudi kapljice (duh) za putko (zoper putko in trganje po udih) 1 gold. 20 kr. (33—4)

Sloveča slika

Gabr. Maksa v Monakovem:

Jezus Kristus

(Kristusovo obličje na potnem prtu sv. Veronike),

ki je v Londonu, na Dunaji in kjer je bila še izpostavljena, povsodi imela zares neslišan vspeh — cenjena od angleških umetelnih izvedencev še nad 50.000 gld. — izpostavljena je v (37—3)

redutni dverani (št. Jakobski trg)

od 8. ure zjutraj do 6. ure popoldne.

Vstopnina: petek 14. in soboto 15. julija 30 kr., v nedeljo do 2. ure popoldne in v delavnikih 20 kr., v nedeljo od 2. ure pak le 10 kr.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.